

Inbreng commissiedebat mest 6 maart 2024

Op 6 maart spreekt de Commissie LNV over diverse mestonderwerpen. De waterschappen hebben een aantal aandachtspunten.

Een goede waterkwaliteit is essentieel voor mens, dier en natuur. Waterschappen en andere partijen hebben de afgelopen decennia een grote verbetering gemaakt, maar deze stagneert. Daarom investeren waterschappen ook de komende jaren flink in het verbeteren van de waterkwaliteit, maar ze kunnen dit niet alleen.

Meststoffen zoals nitraat en fosfor zorgen nog altijd voor druk op de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater. Aanvullende maatregelen zijn daarom nodig. Een effectieve aanpak vraagt om een combinatie van goed onderbouwde, stimulerende maatregelen, die zowel landsbreed als gebiedsspecifiek zijn. Juist met meer onderlinge samenhang werken we succesvol aan schoner en gezonder water.

De waterschappen maken zich zorgen over de uitvoering van twee specifieke maatregelen ter verbetering van de waterkwaliteit: bufferstroken en de NV-gebieden. Waterschappen vinden het belangrijk dat generiek rijksbeleid gebaseerd wordt op goede praktijkkennis (zodat beleid werkt) en gepaard gaat met een perspectief voor de agrariër. De recent genomen maatregelen leiden nu tot een verlies aan draagvlak om aan verbetering van de waterkwaliteit te werken, terwijl de waterschappen agrariërs hiervoor juist hard nodig hebben.

Effectiviteit van bufferstroken

Vanaf 1 maart 2023 zijn bufferstroken verplicht. Helaas staat er in de regeling voor bufferstroken niets over het beheer dat voor een groot deel de effectiviteit van bufferstroken bepaalt. Een bufferstrook zonder gewas, plantengroei of waar de bodem intensief wordt bewerkt, zorgt voor meer afspoeling naar het oppervlaktewater en daarmee voor een verslechtering van de waterkwaliteit. Hierin schiet de regeling nu tekort.

Het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid geeft wel mogelijkheden om met ecoregelingen het beheer te stimuleren en te vergoeden, maar deze geven geen houvast omdat de vergoeding per jaar aangevraagd moet worden. Ook zijn er voorwaarden dat het maaisel moet blijven liggen, terwijl het beter is om het maaisel af te voeren. Afvoeren voorkomt afspoeling naar het oppervlaktewater.

Omdat bufferstroken snel ingevoerd zijn, zijn er zorgen over de juiste invulling en haalbare uitvoering. Zo wordt onderscheid gemaakt tussen verschillende type wateren. Het is niet duidelijk waarom er verschil is tussen KRW-waterlichamen en overig water en waarom er verschil is tussen sloten smaller en breder dan 10 meter binnen KRW-waterlichamen. Dit alles zorgt voor veel discussie en dat vermindert het draagvlak voor een juiste uitvoering.

Dit draagvlak is noodzakelijk: waterkwaliteitsdoelen in agrarisch gebied zijn niet alleen te bereiken met beleid en wetgeving. Gedeelde beelden over de te behalen doelen samen met het vakmanschap en het juiste beheer en onderhoud van sloot, oever, bufferstrook en perceel zijn minstens zo belangrijk.

Kan de minister het draagvlak en juiste uitvoering van bufferstroken verbeteren door meer onderbouwing te geven over de effectiviteit van bufferstroken?

Nutriënten verontreinigde gebieden

Per 1 januari 2024 zijn nutriënten verontreinigde gebieden (NV-gebieden) aangewezen. De maatregelen gaan over het verminderen van nitraat en niet over fosfor in het oppervlaktewater. Dat is een gemis omdat in een groot deel van Nederland fosfor boven de norm voorkomt.

Ziet de minister ook de noodzaak om maatregelen te nemen voor fosfor in nutriënten verontreinigde gebieden?

De aanwijzing van NV-gebieden voor oppervlaktewater zijn gebaseerd op waterkwaliteitsdata van rapportagejaar 2023 van de waterschappen (data uit 2020-2022) en bronnenonderzoek uit 2016 (data uit 2010-2013). Hiervoor is gekozen omdat dit de meest recente landelijk uniforme gegevens zijn. Sommige waterschappen hebben gedetailleerdere en recentere gegevens, maar deze zijn er niet voor heel Nederland. Ook is de uitvoeringsmethode van deze waterschappen niet gelijk: zo zijn er verschillen in de omvang van het geanalyseerde gebied, de onderzochte periode en de analysemethode.

In de toekomst wordt opnieuw beoordeeld of en voor welke doelen/maatregelen de aanwijzing voor NV-gebieden wordt voortgezet. Dit wordt naar verwachting onderdeel van de gesprekken over het 8e actieprogramma Nitraatrichtlijn.

Kan de minister toezeggen dat ter voorbereiding op het 8^e Nitraat Actieprogramma de NV-gebieden worden aangewezen op basis van de juiste informatie?

Deltaplan Agrarisch Waterbeheer

In het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) wordt met agrariërs gewerkt aan waterkwaliteit en het agrarisch waterbeheer. Door DAW-instrumenten ook in te zetten in het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) ontstaat een win-winsituatie. Het bereik van het DAW wordt groter en het NPLG hoeft het

wiel niet opnieuw uit te vinden: dit draagt allemaal bij aan de waterkwaliteitsdoelen. We constateren dat dit programma na 10 jaar nog steeds onvoldoende bereik heeft om de gestelde doelstellingen te halen.

Ziet de minister het belang van de combinatie van het DAW en het NPLG? Hoe gaat het DAW onderdeel worden van de gebiedsprocessen?

Welke mogelijkheden ziet de minister om bereik en impact van het DAW significant te vergroten?

Meer informatie:

Tessa Maas, 0651 382490

tmaas@uvw.nl